

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка

**Матеріали III Всеукраїнського
науково-практичного вебінару
23 листопада 2016 року**

**«Професійна
комунікація: мова і
культура»**

Житомир 2016

Зевченко Т.М., Дудик Н.Т.

Уманський державний педагогічний університет

імені Павла Тичини

ВОЛОДІННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЮ КОМПЕТЕНТНІСТЮ ЯК УМОВА ВЗАЄМОРОЗУМІННЯ КОМУНІКАНТІВ

Питання про лінгвокраїнознавчий та соціокультурний аспекти навчання іноземної мови теоретично обґрунтовано у працях багатьох вчених (М. Аріян, Є. Верещагін, І. Зимня, О. Леонтьєв, В.Редько, Г. Томазін, D. Brown, P. Adler, F. Hall, R. Lado та ін.). Соціокультурний компонент мовної освіти – це є комплексне поняття. Воно складається з чотирьох компонентів: лінгвокраїнознавчого, соціолінгвістичного, соціально-психологічного, культурологічного. Формування соціокультурної компетенції набуває надважливого значення і в своїй основі має на меті інтеграцію особистості в систему світової та національної культури.

Соціокультурна компетенція є одним із компонентів комунікативної компетенції (яка є метою навчання іноземних мов) і складає сутність фонових знань (background knowledge), тобто знань про країну та її культуру, відомих усім жителям даної країни (на відміну від загальнолюдських або регіональних); країнознавчих знань; моделей мовленнєвої та немовленнєвої поведінки; володіння певним соціокультурним мінімумом, а також вмінням і навичками їх практичного використання під час іншомовного спілкування в діалозі культур. За умов розширення контактів та інтеграції до світового співтовариства фонові знання про історичні, соціокультурні, економічні та соціальні тенденції набувають особливого значення.

Особливості відображення реальної дійсності у конкретних мовах створюють мовні картини світу, невідповідність яких є головною перешкодою для досягнення повного взаєморозуміння учасників комунікативного акту. Володіння фоновими знаннями включає іноземця до іншомовної громади, дає йому "культурну компетентність" (cultural literacy), і навпаки – відсутність культурної письменності робить його чужаком (outsider), який не може

зрозуміти те, на що носії мови лише натякають в усному та писемному спілкуванні.

Кожний соціум володіє специфічною, характерною тільки для нього картиною світу, що відповідає його фізичним, духовним, соціокультурним, технологічним проблемам. Американський етнолінгвіст Едвард Сепір стверджує: "Мова – це символічний ключ до культури".

Отже, соціокультурна компетенція передбачає знайомство з національно-культурною специфікою мовленнєвої поведінки і здатністю користуватися елементами соціокультурного контексту, релевантними для породження і сприйняття мовлення з точки зору носіїв мови. До елементів соціокультурного контексту належать звичаї, правила, норми, соціальні умовності, ритуали, соціальні стереотипи, країнознавчі знання та ін.

Соціокультурний компонент можливо тренувати через аутентичні матеріали, наочні посібники, аудіовізуальні засоби. Вивчення будь-якої іноземної мови – це завжди вторгнення в інший культурний вимір і залучення до іншої країни світу. Це здатність людини жити і діяти в сучасному полікультурному світі. Доцільним є використання дієвих форм роботи: комунікативних вправ, рольових ігор, проектних робіт та сучасних інтернет-технологій.

Сучасна молода людина повинна не лише володіти певною інформацією, але й навичками толерантного ставлення до людей з відмінними поглядами на життя.

Література

1. Кіряєва В.І. Соціокультурна компетенція мовної освіти / В.І.Кіряєва. – Режим доступу: osvita.ua/doc/files/news/500/50089/Robota.doc
2. Ніколаєва С.Ю. Зміст навчання іноземних мов і культур у середніх навчальних закладах / С.Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 2010. - №3. – С. 3-10.

3. Ніколаєнко А.О. Розвиток соціокультурних компетенцій учнів у процесі вивчення іноземної мови / А.О. Ніколаєнко. – Режим доступу: osvita.ua/doc/files/news/399/39969/Robota.doc
4. Токменко О.П. Деякі аспекти соціолінгвістичної компетенції / О.П. Токменко // Англійська мова і література. – 2010. – Липень.